

*In the evening the Gze
On the Capentze bouw
full of women
On the banks of Amulphane
A chio
Schubert's Elkönig*

Hanneke Eggels

Nieuwsbrief Hanneke Eggels – mei 2020

What the Great Pandemic Novels Teach Us

“People have always responded to epidemics by spreading rumor and false information, and portraying the disease as foreign and brought in with malicious intent.”

schrijft Orhan Pamuk in New York Times op 23 april 2020.

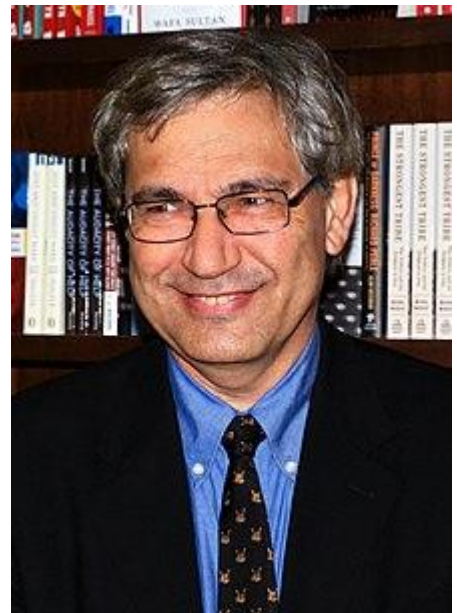
Hij is niet de eerste Nobellaureaat die over een pandemie schrijft. Albert Camus in ‘La Peste’ en José Saramago ‘De stad der blinden’ gingen hem bijvoorbeeld voor. Het is altijd al een wereldonderwerp over medelijden met ieder die nu onder het wiel van de geschiedenis terecht komt en over zorgen over het behoud van de beschaving, veroorzaakt door de politieke onrust bij een pandemie. Over zijn nieuwe roman over corona schrijft Pamuk verder:

“ISTANBUL — For the past four years I have been writing a historical novel set in 1901 during what is known as the third plague pandemic, an outbreak of bubonic plague that killed millions of people in Asia but not very many in Europe. Over the last two months, friends and family, editors and journalists who know the subject of that novel, “Nights of Plague,” have been asking me a barrage of questions about pandemics.”

Het huis van de stilte

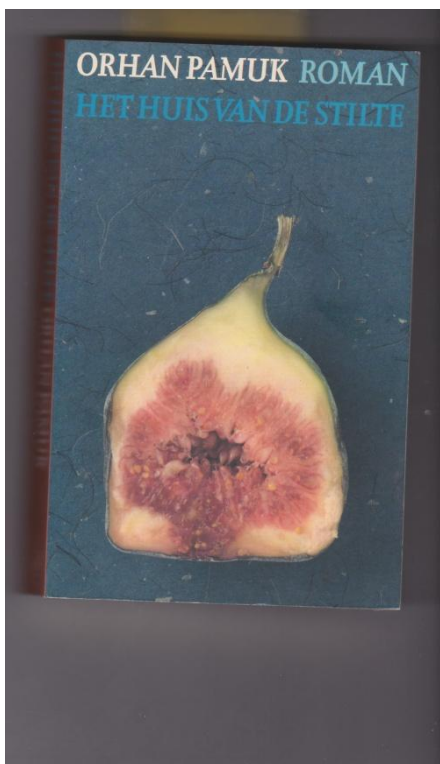
In quarantaine is Pamuks’ debuut ‘Het huis van de stilte’, een passende boektitel die mij onmiddellijk herinnert aan het kado van zijn goede vriend aan de Universiteit van Istanbul die in Amsterdam aan de Leidsegracht een paar jaar mijn onderhuurder was: Mr. Merih Cetinkya. Op mijn verjaardag in 1995 verraste Merih mij met het eerste in het Nederlands verschenen boek van zijn studievriend - die elf jaar later de Nobelprijs zou ontvangen.

“Much of the literature of plague and contagious diseases presents the carelessness, incompetence and selfishness of those in power as the sole instigator of the fury of the masses. But the best writers, such as Defoe and Camus, allowed their readers a glimpse at something other than politics lying beneath the wave of popular fury, something intrinsic to the human condition.”schrijft Pamuk in zijn essay.

Een glimp van iets anders dan politiek

Kunstenaren zoals Nobellaureaten Orhan Pamuk en in Nederland dichter/acteur Ramsey Nasr (Buitenhof 19 april) zien veel in een synthese tussen kunst en wetenschap. Kunst heeft de neiging om tegenstellingen die niets met elkaar te maken hebben volgens de wetenschap tot een eenheid te maken. Voor mij is grote kunst dan grote tegenstellingen tot een synthese te brengen. Wetenschap doet het tegenovergestelde van kunst. Zij zoekt geen synthese, maar is bezig met het uit elkaar halen van zaken. Helemaal zonder elkaar kunnen wetenschap en kunst niet, want als de wetenschap zo door zou gaan, komt men tot een volstrekt zinloze gespecialiseerde kennis van te kleine gebieden. Kunstenaren kunnen dan een bijdrage leveren.

In coronatijd blijkt pas hoe catastrofaal het effect van bezuinigingen en marktwerking in de kunsten is. Het theater is leeg, de opera zwijgt, literaire salons op slot. Vanaf eind jaren 80 telden vooral bezoekersaantallen en oplagecijfers en dreven wij als zelfstandig ondernemer met ons eigen creaties de boer op. Gevolg? Er zijn nu dus maar 40 acteurs in Vaste Dienst in Nederland, een handjevol bestsellerschrijvers wist van haar boeken te leven, lange rijen dichters overleefden door gesubsidieerde voordrachten en opdrachten. Alleen de festivals floreerden.

Het Nederlandse kabinet regeert nu via een nieuwe elite van wetenschappelijke experts en persconferenties. Dat doet het torentje voortvarend en overtuigend. Toch kan dat zo niet langer, schrijft een hoogleraar staatsrecht aan de universiteit Leiden, het laatste woord in een democratie is niet voor de expert maar voor de kiezer.

In het bijzonder denk ik dan aan de *creatieve* kiezer, aan de ziener, de kunstenaar, want zelfs al houden we als kiezer onze ogen goed open voor het nieuwe, omdat het ons overrompelt, toch herkent niet iedereen het als *anders*, omdat het niet binnen de grenzen van ons vertrouwde wereldbeeld past. Misschien sluimerde het nieuwe er al lang, maar keken we er voorbij, zochten we ergens anders of tevergeefs.

Slechts een onaanzienlijke stem had misschien al iets gefluisterd of gelachen: de muze of misschien haar dichter... le poète est un clair-voyant....

De dichter is een helderziende.

De Hofvijver is het decor waarin het politieke hart van Nederland klopt. Minister-president Mark Rutte daalt even af uit zijn *Torentje* aan de Hofvijver om de terrassen op de Grote Markt weer te openen.

Lied van de vijver

waar letterheren torens van gelijk
onderstrepen, schrijven vingers
een vraagteken in de vijver
die ik wil bezeilen in het licht

zij raken het eiland aan in een gedicht
dat mij bespreekt in brede kringen
van een cirkel, verloren
in een val van flinke woorden

waar Haagse dames salon houden
verven kwasten omzeilde
akkoorden in het donker

stuurboord drijft kopij in de vijver

©**Hanneke Eggels**, 2001

In: 'Hofvijver in Poëzie & Beeld'. Uitgeverij "De Nieuwe Haagsche" 2002. p.77. ISBN 90-77032142.

Noot: 'Lied van de vijver' werd samen met andere gedichten in 2002 op imposante banieren tentoongesteld in het gebouw van De Raad voor de Rechtspraak, Kneuterdijk 1, Den Haag tijdens de Hofvijver Manifestatie.

'Neerlandia' Tijdschrift voor Taal, Cultuur en Maatschappij van Het Algemeen Nederlands Verbond publiceerde in 2002/2003 twee gedichten van mij over poëzie en politiek als Dichter der Nederlanden: 'Lied van de Vijver' was er 1 van.

www.peacepalacelibrary.nl/2012/10/the-power-of-poetry/.

Gepubliceerd in: Nice. Gedichten/Poetry. Cour de Culture 2017.

Een mailtje naar mij en de bundel wordt opgestuurd.
Woont u in Beesel, dan fiets ik naar u toe....

Schatgraven in de boekenkast

E.H. Gombrich: "Eeuwige Schoonheid". Inleiding tot de kunst. Vert. door Dr. M. Elisabeth Houtzager. 3^e dr. Zeist, 1959.

Zijn magnum opus is *The Story of Art* uit 1950, in het Nederlands vertaald als *Eeuwige schoonheid*. Het boek is in dertig talen vertaald, er zijn miljoenen exemplaren van verkocht en het wordt beschouwd als een van de beste en meest toegankelijk geschiedenissen van de beeldende kunst.

In de vroege ochtenden tijdens de lock down herlas en bestudeerde ik passim hoofdstukken die mij interesseerden. Genoot van zijn vooruitziende blik naar de Renaissance die hij niet later in Italië maar al eerder in de Nederlanden via de gebroeders Van Limburg in het werk van de gebroeders Van Eyck laat opkomen.

Van Eyck. Een optische revolutie

De grootste Van Eyck-tentoonstelling ooit

01.02.20-30.04.20. Gent

Omwille van de preventie maatregelen rond de verdere verspreiding van het coronavirus is deze tentoonstelling gesloten maar deze wordt verlengd. [Van Eyck-website](#)

Vond in 'Eeuwige Schoonheid' nog als boekenlegger mijn twee blocnotevelletjes terug, volgeschreven toen ik 13 jaar was. In 2^e klas gymnasium (1959) van het St. Vituscollege in Bussum maakte ik daarop een samenvatting van het hoofdstuk op pagina 96 en 97:

‘Waar de wegen uiteen gaan’,

Frage, dat de ziel van de ster-
schijn, maar in het xlviii.
De eerste schilderijen daarvan
uit de tijd, de man heeft
aan mij in de leer.
De schilderijen zijn het meest
in sprake en 2. Franchi, (quasi-
van Lorraine) die twee
de schilderijen. Het is dus
aan de man. Dit hebben ik
iogen, geboen in de vanden
dat als de man p. 101. maar
blijvend de ziel uit aan hun
te bevoorren.

De eerste schilderijen daarvan
uit de tijd, de man heeft
aan mij in de leer.
De schilderijen zijn het meest
in sprake en 2. Franchi, (quasi-
van Lorraine) die twee
de schilderijen. Het is dus
aan de man. Dit hebben ik
iogen, geboen in de vanden
dat als de man p. 101. maar
blijvend de ziel uit aan hun
te bevoorren.

Gombrich werd geboren in Wenen in de toenmalige Oostenrijk-Hongaarse dubbelmonarchie. Hij groeide op in een geassimileerd joods gezin, dat behoorde tot een verfijnd en muzikaal milieu. Zijn vader, Karl B. Gombrich, een klasgenoot van Hugo von Hofmannsthal, was advocaat; zijn moeder, Leonia Hock, was pianiste en een leerlinge van Anton Bruckner. Zij kende ook Arnold Schönberg, Gustav Mahler en Johannes Brahms persoonlijk; Rudolf Serkin behoorde tot hun vaste vriendenkring. Gombrich is zijn leven lang bevriend geweest met twee andere beroemde Oostenrijkse emigranten: Karl Popper en Friedrich Hayek. Gombrich heeft een rol gespeeld bij de publicatie van Poppers *The Open Society and its Enemies*.

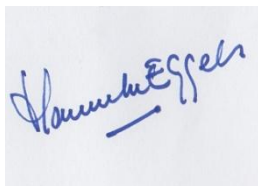
Dit is de laatste alinea uit ‘Eeuwige Schoonheid’:

“Daarom ook als een hedendaags kunstenaar een beeld of schilderij maakt, is het hem vaak niet te doen om het mooie, maar om te kijken of het effect heeft, m.a.v. of het een magische uitwerking heeft.”

Herdrukt in 2020.

Le poète est un clair-voyant.... De dichter is een helderziende.

Veel leesplezier!

In gevecht met tekstverwerking krijg ik de velletjes niet netjes gedraaid!